

Bouke van der Pol,
Dongjum 1944-03-08

Jacob Hylkema,
Dongjum, 1944-03-08

1930 Aaltje van Straelen Seelstra (86jrs)

Fokke Seldenrust, Gijtje v.d. Meulen, Jan Fortier
Johannes Bootsma en Giet

Eeltje At. (Huisman) met de
Sint Peterskaas bij Aaltje v. Straelen en Mientje Straelen

Filla fan
H.B. Halberhman

Thomes Adamse . Rjochts stie un "lighal" foar tb.-patienten

Nationaal Park is twee prachtige molens rijker

De Stichting Poldermolens De Lege Midden en de Gemeente Boarnsterhim hebben op 25 september onder grote belangstelling twee poldermolens in gebruikgesteld. Dit vond plaats op het eiland De Burd in Nationaal Park De Alde Feanen. De Haensmolen en de Borgmolen werden in 2008 gerestaureerd. De Haensmolen dateert uit 1850 en de Borgmolen uit 1895. Beide molens gaan doen waar ze oorspronkelijk voor bedoeld waren: het bemaalen van (een deel van) polder De Burd. Met de restauratie is een prachtig stukje cultuurgoed binnen het Nationaal Park behouden gebleven.

2009

Afje en Yeltsje de Vries
op e kyk fean de smiddery
fan e famylje.

Dochters fan Klaas Bowe de Vries

Se neamden de vrouglu wul

De klabo's (fan klaas) en
Bolwe)

Hendrik v.d. Bergen Atje v. Stralen
Jm. Nieuwewhuis

Ferrit K.v. Handbergen en Tytje v. Handbergen - de Boer

Bijgaaf bl. m. 7

Willem v. Stralen, Jan v. d. Pal, Ann Heida, Bauke v. d. Pal, Gerrit v. Stralen, Tybrand Sytema, Hans Willeveen, Gjerd Jussca, Hendrik v. d. Berg
Midden Yelle Heida, Ankie Adema, Henk de Jong, Gels Buijsma, Jan Fortes
Fuas Hendrik Krist, Ruurd de Vries, Jurjen Bakema, Klaas v. d. Pal, Joh v. d. Schaaf

By café "Fryslân" 1938

Yelke Buijsma, Hendrik Suiker, Harm Eerwiga, Lubertus Tonkens, Gerrit Suiker
 Jaap Tjibbes Suiker, Bauke de Vries, Gerrit Sytema, Gehannus Buijsma. (Carnewâld!)

Jaap Gerritsen
Sytse v.d Heide
Tijip Huisman
Albert Wester
Gerben Palstra
Reinder de Sries
Runke Basma
Heden aanscherkluip
De hÿp"

Jan Heida
Wijes Otter
Jan Veenstra
Reinder de Sries

De gemeenteraad van Boarnsterhim tijdens de vergadering waarin besloten werd de gemeente op te heffen.

Foto LC/Jan de Vries

‘Een gedenkwaardige raadsvergadering’^{12 des. woog}

Vervolg van de voorpagina

GROU - Het was een gedenkwaardige raadsvergadering, stelde waarnemend burgemeester Ton Baas gisteravond vast toen zijn hamer viel bij het besluit om de gemeente Boarnsterhim op te heffen. „De raad heeft zijn verantwoording genomen.” De zeventien raadsleden beschrijven kort hun gevoelens.

Jan Hemminga, GB2000 (gemeentebelangen): „Yngripend, mar foar de ynwoners de bêste oplossing.”

Siep van der Meer, GB2000: „Ik heb er geen enkel probleem mee dat onze eigen partij nu waarschijnlijk ook opgeheven wordt, als het maar ten goede komt aan de burger.”

Henk Vellinga, PvdA: „Ik ha altyd dûdlik myn foar-

kar útsprutsen foar lytse ienheden, dus bin hijr net bliid mei, mar it kin net oars.”

Piter Renia, PvdA: „Bliid dat de kûgel troch de tsjerke is.”

Bert de Jong, PvdA: „Op deze manier kunnen wij verder. Een nieuw begin waarmee we voor de burger het beste proberen te bereiken.”

Petra Esser, PvdA: „Goede zaak. Dit is toekomstbestendig.”

Roelf van der Woude, PvdA: „In nij begin. Dat is it foar my.”

Teun de Boer, PvdA: „Wy binne hijr no klear mei en sjogge fierder.”

Hanneke Dekker, PvdA: „Ferrietlik. Ik wie grutsk op dizze rie.”

Jan Zijlstra, CDA: „It iennichst mooglike beslút.”

Henk Looijenga, CDA: „Mingde gefoelens. Boarnsterhim is in gemeente mei potinsje. Spitich dat dêr in een oan komt.”

Altsje Meinderts, CDA: „We steann no wer oan in begin en sille der it bêste úthelje.”

Sytsje Bouma, VVD: „In goede beslissing. Wy moatte helderens ferskaffe en binnr der no út.”

Minne van der Sluis, VVD: „In treurige beslissing, dy’t moast.”

Simon Riemersma, FNP: „Jammer fan dizze gemeente. Ik hie se mear gund. Dat dit beslút fallen is, muoit my.”

Albert Seldenrust, FNP: „Foarspelber, mar teloarstellend.”

Lyda Veldstra, FNP: „Tryst. Hiel spitich dat de gemeente Boarnsterhim mar 25 jier bestien hat.”

Broers en zusters Van der Meulen

- 1 Rindertje x Tjitsje Fokke Seldenvrust
- 2 Sjoutje
- 3 Meintje x Thomas Hootnes Bijlsma
- 4 Soetje x Heard Mylstra
- 5 Albert Buvrke op haban mei syn suster Gjouk
- 6 Geitje x Jan Spoelstra
- 7 Marten x Jantje Venema en letter mei Sjouke.....
- 8 Douwe x Anna Venema

master Hoekstra

Melle Kalsbeek

master

Jogchem de Haan

master Scheffer

2e fan rjochts Ernst Wester 10

pieter
de groot

Reade Jongfriezinne

Read en Fryksinnich – en de fûnk sprong oer yn Amsterdam. Janneke Ratsma hie dêr op har tweintichste in baan by it beuker-ûnderwiis krigen, makke de grutte arbeidersdemonstraasjes fan 1918 en '19 mei en rekke yn 'e ban fan de reade beweging. Se bewûndere Henriëtte Roland Holst en David Wijnkoop. Op in jûn fan de Fryske krite hearde se foar it earst Douwe Kalma sprekkken, yn syn taal en útspraak in hyper-aristokraat, mar wat in idealisme spriek út syn wurden! Se wie daliks ferkocht en waard lid fan syn Jongfryske Mienskip, lykas ek har fjouwer jier jongere suster Pyt. Hja wiene de dochters fan Jou Ratsma, in boerearbeider en ôfkomstich út in laach fan Grouster klokmakers. Hy wie noch mar 35 jier, doe't by in Frisia-hurdsilerij op Grouster merke syn skou omsloech en hy ferdronk. Har mem bleau mei de beide famkes achter en sloech har mei har wolwinkeltsje troch de tiid. Janneke wie noch net earlik tolve doe't se 'twadde faam' waard by minniste dûmny Ens: „75 sinten yn 'e wike en mei de folle kost.” Fjouwer jier hat se der west, hy soarge dat se privee les krije fan master Bos (dy't widdosberen fergees les joech) en yn Ljouwert in kursus folgje koe foar helpster op de beukersskoalle. Janneke Ratsma seach it as in opdracht fan Kalma om foar Fryslân wat te dwaan, dat yn 1921 ferliet se Amsterdam en waard skoalfjuf yn Alde Leie. Yn 1924 kaam fan har 'It Frysk Mearkeboek' út, in monumint, mei troch de yllustrasjes fan Ploeg-skilder Johan Dijkstra. Lykwols, doe't har

skoaltsje opdoekt waard en bekend rekke dat se lid wie fan de kommunistyske partij, dy't har súnder har meiwitten op de list foar provinsjale steaten set hie, koe se yn Fryslân nearne mear terjochte. Se wykte út nei Ynske-dee, dêr't dat nijs net trochkrongen wie.

Letter hat se mei de partij brutsen fanwege Paul de Groot, „dy't alle tûken derôf sloech en inkeld in keale stam oerhâlde”. Yn ynstjoerde stikken yn dizze krante en yn lêzingen hat se oant yn de jierren '70 pleite foar in rjochtfardiger klasseleaze maatskappij, dêr't it kapitalisme yn útband wie en it Frysk foar fol oansjoen waard. Dat der gjin útjouwer te finen wie dy't har boek 'Jonges fan 'e Klaei' útjaan woe, hat har sear dien. It soe foar de hjoeddeiske bern net mear nei te kommen wêze, om't it op in doarp fan fyftich jier lyn spile. „Unsin” sei se, „it is in goed boek.” Janneke Ratsma is yn 1976 stoarn, op fjouwer dagen nei 80 jier.

pieterjan.de.groot@planet.nl

14-8-2012

Sûke huzen binne boued yn opdracht
fan B.v.d. Sloeg (branwpulfabryk) letter wêre
st de fabrykshuzen fan 130 leefwêrft

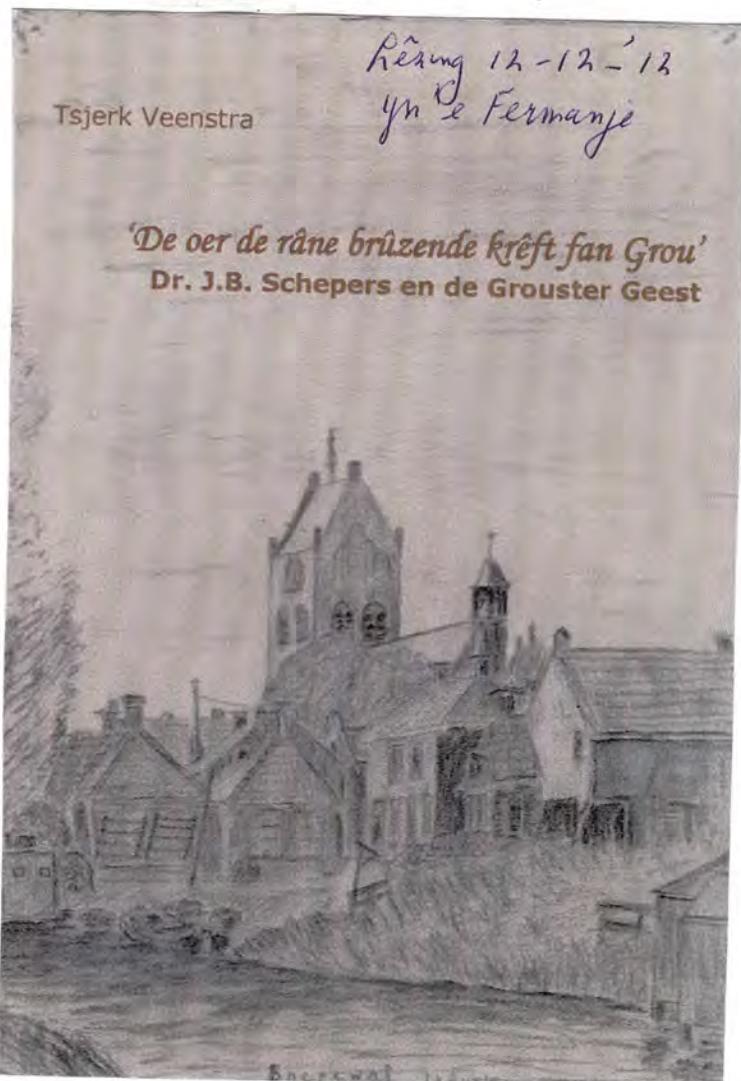
Foarste huis fan in streetje
fan 5

Van Der Ploeg's Brandspuitfabriek

De brandkasten werden bij Van der Ploeg volgens een nieuwe methode gemaakt. Tot aan die tijd waren de brandkasten van hout, dat met ijzeren platen werd bekleed. Maar de firma Van der Ploeg maakte ze van dubbel plaatijzer, waartussen een vulling weerstand bood tegen de hitte van vuur.

In 1874 overleed Tjalke van der Ploeg. Z'n zoon nam het bedrijf over en hij had werk voor 10 à 12 mensen. Hij zette naast de oude fabriek een nieuwe onderneming op: een handel in machinerie. Die hield in hoofdzaak verband met de toenemende bloei in het zuivelbedrijf. In 1896 smolten de oude en nieuwe fabriek samen en toen ging men over op stoom als drijfkracht voor de machines.

1899 Drie jaar later legde een brand de fabriek aan de kade in as. Een nieuwe fabriek werd gebouwd buiten het dorp aan de stationsweg. Achter de werkplaatsen kwamen aanleg- en opslagplaatsen aan de zuidelijke oever van de Grou. Maar in 1917 besloot de directie tot overplaatsing van het bedrijf naar Apeldoorn. De fabriek gaf toen werk aan 70 mensen en beschikte over een ijzergieterij, een koperslagerij, een modellenfabricatie enz. De zuivelindustrie was toentertijd in het oosten en zuiden van ons land in opkomst. Waarschijnlijk heeft de directie daarom gekozen voor een meer centrale ligging, dan het geïsoleerd liggende noorden.

De dichter J.B. Schepers (1865-1937) wie in soan fan dokter Schepers. As jonge wenne hy yn grou. Hj doarp komt yn syn dichtwurk heel fuuk foar. De tekening is ek fan him.

Fran Ketsma
mei floddernau
yn 'e doar.

(* Eardes heine ferben helderhust
en syn frum ietje schaaps des in
helderhuzenwinkeltje. Ferben stelt.
lukas, syn frum yn i doas)

De Bakkerij van Bartele Bauma
(hie ek in fimmersaak)
Ieund me tóchje de vissers

Andringa's Bakkerij
San de molksaak fan alle de Saes
(alle grankje) *

TORDA DE SIGEUNERHOUN

M
TROCH

J.V.D.PLOEG

BRANDENBURGH & CO TO SNITS

Dit boek is skreaun yn vrou. Jan Hessel v.d. Plueg (1901-1989) wie hjer
leeraar van e U.L.V.-skoalle. Ht buch kaem uL yn 1930. Ser kaem ek in
utgefste yn it Hollaansk.

Varen voor je plezier

Party- en Rondvaartboot *Tanja*

A composite image featuring two boats. On the left, a larger white boat with a green hull and a green superstructure is shown sailing towards the viewer. On the right, a smaller white boat with a red hull and a white superstructure is shown from a side-on perspective, also sailing on the water. The background shows a riverbank with trees and houses.

Party- en Rondvaartboten
te huur voor een fijne dag op het water!

Hipke Bruinsma   Sute Bruinsma en   Ysbrand Haakstra en
en Marmina Bruinsma - Bruinsma   Taalje B. Woudstra   Anna H. Jonker
Met gegraveerd achter foto

"Reisken fan Halbergsma foar gepensioneerden"

Jannewaris ; by it beaken van 'e Tjyne. (jammen fan ± 16 jier)
1947

Friet Okkema, Aaltje v.d. Meij, Elske de Groot, Jaarlijse Hazeenberg,
Tholly Rinzenma

Klaas Sykstra achter de kroade. Klaas Sykstra syn heit zocht da.
Skip „De Tjûd sitt leare". leet yn e Baerewâlshaven.
Te sjen ek : d' Tjorfabryk en pleats „De Vryheid" en de pleats fan Smack

Gieartsje Harenberg, Tholly Rennema, Netty de Haard ("ongerevaccineerd")
uit Rotterdam. Keesje Hallertsma, Aaltje v.d. Meer, Sippie
Harenberg, Trouwje Hoeneveld (van l.n.r.)

Krekt foar dat Netty wer nei Rotterdam gong, is diisze foto makke.
Netty hat by de fam Pyten Wytske Haren wenne.

Johannes van Stralen, organist yn 'e Fermanje (1937-1960)

Sint Pieter freon(dinne)

S. de Sries Brauwer

1979

S. L. Bouma

Verhaelshuis
jn 1996

By dit hok hat fyldit
it fuotbelfjild west
De Box is it skeppenhof
fan de bruorren Kraatje
wurden

Ej sids 6, Jubileumbok

1. l. m. 1939 July 1939

- 1 Hendrik v.d. Berg
- 2 Kees Helfrich
- 3 Sybren v.d. Schaaf
- 4 Klaas L. de Jong
- 5 Hans Wilkerven
- 6 Soene v.d. Blaeg
- 7 Hendrik Kriest
(nr 5 leitjaren beng stean)

Offbraak yn e Bouwstijfette.

Huren P.v.d. Vegt en Yelle Pyl (Yelle en Harmke)
en ut ware his lang bewenne stoch ob
famylje Willem Spoelstra (Willem en Annie)

Terzjen is ek de fabrykspuis
Ophlaard yn 1982

Geperning Se Luijf

De Wiedesteech

(99)

Grouw, Gezicht op het Postkantoor (Halbertsmahuis)

PHOTOGRAVURE S. BAKKER JZ. KOOG-ZAANDIJK.

Eintje v.d. Pal, Klaasje Douma, Marijke Talsma, Anne, Trynke, Eppie
en Yippe Hoekstra, Wytske v.d. Pal "Zwaantje aan" maaij 1950

It Plantsoen

GROU-Woansdeitejún 25 novimber 1992 waard de twadde lêzing halden yn in lêzingenrije, sa't de Stifting Grou dy no al sùnt jierren yn it winterskof plichte te jaan. Sprekker wie de hear Atema en dat jout altyd folle sealen, benammen as it únderwerp ek sines dérta doch. De foarsitter kaam yn syn iepeningswurd de footballers, dy't de slimme kar makke hien den dochs mar nei De Boei te kommen, yn'e mijte troch efkes de stand te neamen: Douwe Atema hat wûn. De lêzing soe gean oer It Plantsoen en wat him der yn'e rin fan de jierren omhinne ófspile hat.

It Plantsoen

Alles begûn mei de oankeap yn 1852 dan lân troch de tsjerkfouden út kavel fan de pleatsen Abbema en Wytsma aan de Grousterdyk. It oankachte lân wie pleatslik bekend as 'De Terp'. Doel wie om op in diel fan dit lân in nij tsjerkhôf oan te lizzen en dat kaam der yn 1860. Yn 1892 is der sprake fan de oanliz fan in plantsoen dat komme sil op it oerbleaune stik efter it tsjerkhof. De tjerkefouden freegje de doe ferneamde túnman Gerrit Vlaskamp fan Hurdegaryp (1834-1906) om in úntwerp te meitsjen. De orizjinele úntwerptekening yn kleur, in wiere pracht, wurdت bewarre yn it Ryksargyf te Ljouwert en koe by hege útsondering dizze jûn yn de útstalling besjoen wurde. Dat wieren gjin heale maatregels fan de tsjerkfouden. Mei Gerrit Vlaskamp, dy't ek wurk die op it Lytse Slot yn Feankleaster, Vijversburg op Swartewesein en it Westerpark in Ljouwert, helle se in earsten klas úntwerper yn. Gerrit syn heit Lambertus hat jierren gearwurke mei de ferneamde túnarsjitekt Lukas Pieters Roodbaard (1782-1851), tusken 1820 en 1850 úntwerpen fan túnen fan de stêd Ljouwert en fan de Fryske Adel, yn b.g. Oranjewâld, De Sweach, De Trynwâlden. It úntwerp fan it Plantsoen yn Grou hat folle kenmerken fan de Roodbaardstyl en Vlaskamp, is der ek tige yn slagge om op in beheind stik grûn in tún te meitsjes, dy't by de besiker as grut en rom oerkomt, sa't Roodbaard dat ek sa goed koe.

Op 6 maaie 1893 hienen de tsjerkfouden kroaden, skeppen, in tonmole en 23 arbeiders klear stean, om 10 oere kaam Vlaskamp mei de trein oan en it koe heve.

Mei dia's liet spreker sjen hoe't al om 1900 hinne it Plantsoen aerlich oanwoeksen wie en inkele jierren letter, mear folgroeid, seagen we it yn syn grutte pracht. In moai izeren stek oan de dyk mei in túnmanswenste dêrnjonken, alles stie doe boarch foar goed tafersjoch en goed underhâld.

DE LINEBEAM

Yn 1838 waard Wilhelmina, 18 jier âld, op 31 augustus ynhuldige as keininginne. Dat moast, ek yn Grou, in feest wurde en wer jout de tsjerke de oantrûn. Ds. Greebe wurdت 'President der feestviering' en hy makket in programma, dat de hiele dei yn beslach nimt, fan moans 7.00 oere it reveille-blazen oant jûns 22.00 oere de taptoe. Om 12.00 oere, itenstiid, in útdieling fan f 45,- oan 30 bedeelden, wat delkomt op f 1,50 de

hûshalding, mar diakens moatte dat fariearje 'naar de behoeften of de grootte der gezinnen'. Sa koenen ryk en earm meidwaan. Hichtepunt, om 14.30 oere, wie 'Planten der Koninginnelinde in het Wilhelminapark'. Om de beam hinne kaam in alderivichst mooi gettenizeren stekje.

Foar it earst hji de namme 'Wilhelminapark'. De tsjerkfouden hienit Hof frege of soks mocht en dat waard tastien. By de Grousters is it altyd It Plantsoen bleaun. De Grouster Sikke Siebes Koldyk (1861-1927), ferneamd arsjitekt, betocht in keunstige poarte wer't de namme Wilhelmina yn gouden letters op kaam te stean.

IT EAREBYLD

In folgjend, ja bjusterbaarlik, barren wie yn 1904. Jacob Hepkema, fan Hepkema's krante wie ek grut bewunderen fan Eltsje Halbertsma. Hy skreay der folle oer en yn 1898 kaam der fan him in bondel út: 'Een gedenkboekje aan den honderdjarigen geboortedag van den dichter en hopen uit de opbrengst dezer uitgave de kosten te kunnen bestrijden van een gedenksteen te zijnere, te plaatzen op "de âlde Terp".'

Maaie 1902 krijt it selskip foar Fryske taal en skriftkennis in soarte fan sjek, grit f 500,-, ta it oprjochtsjen fan in oantinken oan Dr. Eltsje Hiddes Halbertsma, op'e 'Alde Terp' te Grou. It Selskip joech oan de byldhouer J.H. Schröder yn Amsterdam de opdracht foar sa'n byld. Sa wie der op in maaiedei yn 1904 gans in feest mei folle pommeranten doe't it byld úntbleaute waard. Notaris makke in widweidige akte op, ommers it byld wie dan it Selskip en stie op tsjerkegrûn, mei gâns betinksten, werfan ien: "It Haedbestjoer ornearret dat de ljue yn Grou tige noed stean scille fan ús Dokter Eltsje earebyld".

OP IT HICHTEPUNT

No wie Grou op it hichtepunt fan syn pracht. Elk dy't lans de stratlike Grousterdyk, in yntree mei alluere, op it doarp tarûn kaam each yn each te stean mei Eltsje: in stille groet. Oan de kade brochten "plezierbooten" smiten folk oan, dy't it deftige doarp beseagen en stéfest de Grousterdyk útrûnen om nei Eltsje te sjen en om in kuier troch it Plantsoen te meitsjes. Dit gong begin dizze ieuw troch as ien fan de moaiste doarpsparken mei syn poarte, in buste dan Wilhelmina, de Keninginnelinde, in spiegelbol, in sierlike fiver mei twa brechjes, ensfh.

IT SOE SA NET BLIUWE

Yn 1922 seach de gemeente krapte oankommen op it tsjerkhof en stelde oan de tsjerke foar in stik fan it plantsoen dêrfoar te brûken. De tsjerkfouden, al in setsje un twifel of it besit fan in plantsoen mei de omballingen foar harren wol fol te halden wie, wegerden, mar bieden tagelyk alles aan de gemeente oan. Op 14 jannewaris 1923 kaam alles sa yn oare hadden. De útwreiding fan it tsjerkhof naam gâns in stik fan it plantsoen wei. De linde kaam oan de grêftswâl te stean. Oan de oare kant kaam in paadsje deun by it stekje lans: in nearzich plakje. It stekje rekke stikken en seach nea ferve of blêdgoud wer.

It plantsoen fersútere mei de jierren en it masterlik úntwerp fan Vlaskamp waard gewelt oandien en ferfage. De sierlike fiver, de slingerpaadsjes, de blomperkjess, alles waard mar rjochtlutsen.

Mar ek it Selskip woe fan it earebyld ôf. Yn 1962 wie it al efterútset (fiersten te fier) omdat de Grousterdyk ferbrede wurde moast. Mar op 15 april 1964 waard by beslút fan de gemeenterie it byld fan it Selskip oernomen. Sûnt stiet it der no sa as wy it kenne, yn'e strewellen ferskûle, skeind, grien om'e kop, súterich.

Mei de lêste diabèelden hantearre spreker it tema 'sa wie it, sa is 't no'. It park, de linde mei it stekje, it earebyld, it wie in tryste erfaring. It gehiel oereagjend is it dochs apart dat alles begûn is út partikulier inisjatyf, de tsjerke, it Selskip, dy't it úteinlik net folhâlde kinne. Dan nimt de gemeente alles oer en dat giet, sa't wy sjogge, ek net mear. Hoe mait it no? Sit de rêding miskien yn it wurd 'doarpsbehear' bebakt?

Spreker naam yn syn slotwurd de oanwêzige, eigentlik alle Grousters, op it harspit en trune mei klam oan ta opwurdearjen fan it iens sa moaie plantsoen mei omkriten. Begin dan mei Eltsje, benammen omdat dêr op it stuit plannen binne om de Grousterdyk te feroarjen, nota bene om dy smeller te meitsjen.

In fiks applaus foar de nijsgjirrig lêzing, de útstalling en de moaie dia's wie sprekkers beleanning en elk gong syn wegen, fol yndrukken. Guons seagen, sa like it wol, wat brimstich onder de pet wei, de fûsten oprôle yn'e bûse. Wie dat om 't se it minne waar yn moasten, of broeide der al wat.

Grouw - Gemeentehuis

Aryen
Bruunsm^a

Holke
Castelein
(Warten)

GWS jubileumwedstrijden in Grou

■ De weersomstandigheden waren ideaal bij de jubileumwedstrijden GWS.

Foto Pier van der Heide

12 juni 2010

Eerste exemplaar jubileumboek GWS voor oud-voorzitter Verenigingsarchief naar Tresoar

■ Voorzitter André Andringa (links) en Foeke de Wolf met het eerste exemplaar. Vervolgens kregen ook de andere vier ereleden een boek.

(Foto: Hendrik Jan de Wolf)

GROU ■ In het restaurant van plaar van het jubileumboek 75 Watersport (G.W.S.) gepresen- het Aquaverium in Grou is vrij- jaar Grouwster Watersport teerd aan ere-lid en oud-voor- dagavond het eerste exem- van de Vereniging Grouwster zitter Foeke de Wolf.

De 79-jarige Grouster is nog steeds actief voor de vereniging, onder meer door het geven van 'gevraagde en ongevraagde' adviezen en belangenbehartiging. Ook heeft hij zich ingezet een goede plek voor het verenigingsarchief van G.W.S. te vinden. Dat archief -dat bijna driekwart eeuw beslaat- staat nu nog op de zolder van oud-secretaris Hinne de Jong. De Wolf maakte na de presentatie bekend dat hij vrijdag een telefoonje kreeg dat het archief een plekje kan krijgen bij Tresoar. „Mar op ien voorwaarde”, zo hield De Wolf de spanning er in. „dat se twa eksimplaren fan it jubileumboek krije!”. Het G.W.S.-bestuur kon daar mee instemmen, met name omdat het archief dan voor de eeuwigheid goed en veilig opgeslagen wordt. Bovendien is het straks ook voor derden te raadplegen.

Sietse v.d.
Heide

Albert Wester
Trintje Beekema
Akkie Beekema
Wientje Beekema-
Reitsma.
(Herrre Wypt)
four at
Postkantoor

Jan 2015 is de
bowlingbaan sluiten

8 maart
2011

Steeds f.l.n.rj. Teun Hofstra, Peet Arends, Ruurd Wartena,
Henk de Groot, Haik Seldenzust, Hessel van der Byg, Frits de Jong.

Midden: Hammett Zwaga, Sybren van Aalst.

Voar: Henne de Jong, Wytske Roodbergen, Fem Jonker, Anne Heidsma
Kees v. Heynsbergen. (Sybren Andringa heard der noch by)

Gerben R. de Sries, Klaas Wykstra, Hendrik Hoekstra.
Piet Wykinga, Gerke Palstra, Hendrik v.d. Schaaf.

Jan Beeksma
Gerben de Sries
Gerke Palstra
Klaas Wykstra

Heechlân 10

Tot de doelstellingen van de "Monumenten Stichting Idaarderadeel" behoort het bewaren van karakteristieke huizen en dorpsgezichten in de dorpen van onze gemeente. Onderstaande foto laat het fraaie resultaat zien van de restauratie van twee 18-eeuwse huisjes aan het Oerhaelspaed te Grouw. Het gemeentebestuur van Idaarderadeel droeg deze panden, in de 18e eeuw de helft van het Burgerlijk Armenhuis, over aan de Stichting. Met financiële steun van het Rijk en van de Gemeente werd het één woning, volledig aangepast aan de wooneisen van deze tijd. Het huis draagt de toepasselijke naam "De Skille"; jarenlang woonde in de linkerhelft de veerbaas, die zijn klanten, die de bel aan het water hadden geluid, over het water van de Grouw bracht.

1 Yikke Hondema 2 Geeske di Jong 3 Surt Spovelstra 4 Jan Boerke
5 Jouke Ohkema (steet net stil) 6 Klaas v.d. Slugt 7 Homme de Boer
8 Atye Gylstra 9 Tielzje Bylesma 10 Aal K. Pijl 11 Willem Heistra

Meester
Schut-
maker

1 Feikje v.d. Berg 2 Mijkje Hondema 3 Aitsje de Young, 4 Tytje di Boer
5 Willem Heistra 6 Dusch Spuelstra 7 Jan Boerke 8 Homme di Boer
9 Klaas v.d. Vlugt

1 june 1990

6de Watersport-
muziek festival

Souwe Bloemema

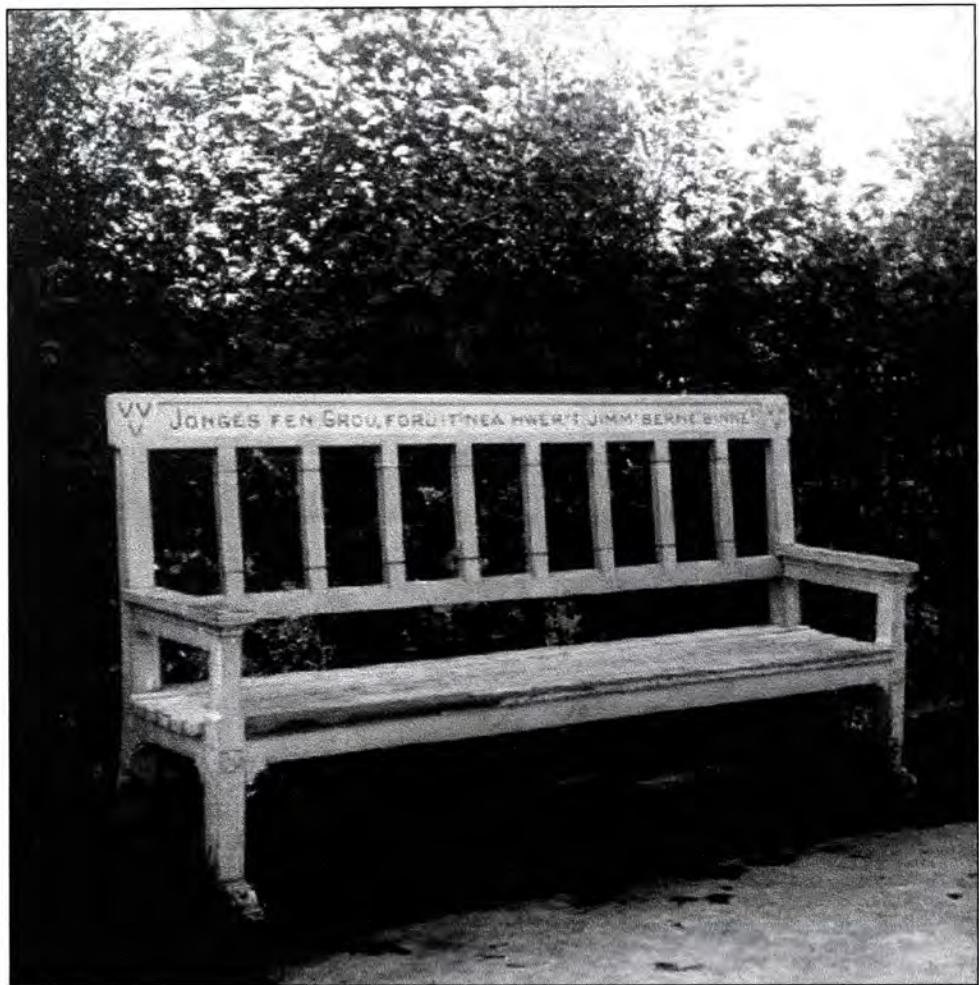
en

Jeltje van Dam

Souwe is in soan fan
Wobbe Bloemema

fryt ^{en} Wassenaar

Foto's nummeren troch
ds R. J. de Stoppelaar

Sjoerd Budstra 1954

41 Janke Budstra
l Troukje Budstra july 1940

Herfarne
susterkringen
ü.l.f.
Mefrou Ysbrandy

Oastergou

Jaarvergadering P.v.d.A. 10 NOV. 1950

Grouw. Woensdagavond hield de P.v.d.A. in de Bierhalle een Ledenvergadering.

Na een kort openingswoord van de voorz. S. de Jong, las de secretaris de notulen voor, deze werden onder dankzegging goedgekeurd. Hierna volgden de mededelingen: o.a. dat de ond minister H. Vos op 19 Dec. in een openbare vergadering het woord zal voeren; dat een politieke kadercursus zal worden georganiseerd in het kader hiervan zullen door verschillende leiders 4 onderwerpen worden behandeld, deelnemers krijgen vooraf het te behandelen onderwerp toegezonden.

De heer J. de Haan werd als afgevaardigde benoemd voor de Gewestelijke vergadering.

Hierna volgde besprekking beschrijvingsbrief.

De heer de Haan gaf een toelichting op het door afdeling Grouw ingediende voorstel, „it rjocht om yn eigen lân eigen tael to brûken”.

Voor benoeming afgevaardigde „Buitenlands Congres” bleken ter vergadering geen candidaten te zijn.

Voorstellen voor het Partijcongres (begin Februari) werden niet ingediend.

Hierna werd het woord gegeven aan de heer Sj. Sjoerdsma voor het houden van een inleiding. De heer Sj. vestigde de aandacht op een uitspraak van Min. v. d. Brink waarin deze de noodzakelijkheid van verlenging arbeidstijden — om hetzelfde levenspeil te kunnen handhaven — bepleitte.

Spreker citeerde verder een artikel uit de „Werkgever” waarin wordt gezegd dat gezien het verhoogde drankmisbruik etc. er nog wel versoberd kan worden.

De heer Jan Sjoerdsma: deelde mee dat hij een tegenstander is van langer arbeidstijd, volgens spreker zal bij een verlenging van de arbeidstijd de productie niet stijgen maar integendeel dalen. Grottere productie moet volgens spr. worden verkregen door rationalisatie.

De heer A. Hondema is eveneens tegenstander van verlenging arbeidstijd, is van mening indien versoberd moet worden dit door middel van distributie moet worden bereikt.

De heer J. de Haan vindt het belangrijk dat dit punt aan de orde wordt gesteld. Zegt dat het drankgebruik niet een juiste barometer is om de welstand van de bevolking te peilen. Over het algemeen genomen wordt door mensen die geen uitweg meer zien voor hun financiële problemen naar de drankfles gegrepen om op deze wijze hun zorgen een ogenblik te kunnen vergeten.

De heer J. v. d. Pal zegt dat verschillende mensen die hoge salarissen genieten, spreken over „Nederland is arm” maar indien een arbeider datzelfde levenspeil zou hebben hij zich rijk zou voelen.

Mevr. Kuipers-Koopstra vreest dat verlenging arbeidstijd grotere werkloosheid zal brengen, zegt verder dat met versobering — door steeds stijgende prijzen — reeds een aanvang is gemaakt.

De heer W. Sjoerdsma, indien er versoberd moet worden dan door de klasse die inderdaad nog kunnen versoberen, de arbeidersklasse kan niet meer versoberen.

De heer S. de Jong is tegen verlenging arbeidstijd, dit is een principiële zaak aldus spreker. Door rationalisatie moet productieverhoging worden verkregen.

Spreker is er eveneens van overtuigd dat op lonen arbeiders niet meer kna worden bezuinigd.

De verschillen tussen de hoge en lage inkomens moeten worden geëgaliseerd.

Spreker kwam tot de volgende eindconclusie: uitbreiding van het ledental der P.v.d.A. omdat door een socialistische politiek de belangen van de gehele Nederlandse Gemeenschap het best worden gediend.

Bij de rondvraag werden nog enkele opmerkingen gemaakt welke door de voorzitter werden beantwoord.

De voorzitter bracht hierna dank aan de „veteraan” Sj. Sjoerdsma voor de mooie inleiding en sloot hierna deze goed geslaagde vergadering.

inmemoriam

It Frysk wie it fijfde bern fan Geart Vledder

De twadde Tachtichjerrige Oardoch, hat Geart Vledder der de striid foar it Frysk op skoalle wolris neamd. Hy wie ien fan de foaroanmannen yn dizze striid. Sels konkludearre hy dat syn missy mislearre is. Dat is de fraach as besjoen wurdt wat de ûnderwiisman úteinset hat.

'De Fryske Vledders' waard it gesin neamd yn Grou, dêr't Vledder yn 1950 kaam as ûnderwizer op de iepenbiere legere skoalle. De lêste jierren fan syn libben wenne hy op It Hearrenfean, mar „Grou is altyd syn plakje bleaun”, fertelle dochter Iteke van der Pol en skoandochter Jantina Vledder-Nijboer. Dêr lei ek De Wytstirns, dêr't se safolle mei fearn ha.

Dat Frysk, dat waard de trije jonges en ien famke thús net oplein. „It wie sa. Frysk sprekke wie foar ús gewoan.” Krekt as yn syn eigen jeugd yn Eachmaryp. Op de legere skoalle yn Terkaple fieldie de lytse Geart him ûngelokkig om't Frysk prate ferbean waard. Mooglik leit dêr de oarsprong fan syn striid foar twatalichheid. 'In bern dat sa bewoartele is yn syn eigen taal, dêr kinne je yn it ûnderwiis net omhinne', wie syn stelling.

De kweekskoalle wie mooglik ek in boarne foar wat wol syn 'fijfde bern' neamd waard. „Wat ha wy mei ynmoed songen út it Frysk Lieteboek, dêr leit de grûnslach foar ús leafde foar Fryslân en foar ús Fryske sprake”, skriuwit stûdzjegenoot Aly Veldman yn it boek dat Vledder krike doe't hy ôfskie naam fan it Mienskiplik Sintrum foar Underwiisbegleding (MSU).

Want Vledder bleau gijn ûnderwizer yn Grou. Syn hiele libben hat hy him fierder ûntwikkele. Yn 1956 waard hy haad fan de Hjerre Gjerritsskoalle yn Grou, ien fan de proefskoallen dy't der doe wiene op it gebiet fan twataligens. Yn 1965 folge it direkteurskip fan It Pedagogysk Advysburo en syn lêste baan wie adjunkt-direkteur fan it MSU. Trije direksjeplakken dy't Vledder folút benutte om it Frysk in plak te jaan yn it ûnderwiis.

Hy reizge wat ôf nei it ministerie yn Den Haach, rjochte de Fryske skoalleradio mei op, kaam yn de Provinsjale Underwiisried, mar bleau ek praktysk: hy ûntwikkele mei oaren de learmiddels dy't nedich wiene foar it Frysk op skoalle. Faak ek mei help fan syn vrou Janny

Geart Vledder (1926-2014).

Vledder-Van der Knoop, berneboekenskriuwster, dy't bekend waard troch de Jentsje-rige. Sy stoar yn 2007.

Geart en Janny trouden yn 1954 en learden inoar kenne by de Nieuwe Koers, de jongereindeling fan de PvdA. De sosjaal-demokrasy, dat wie eins it sechsde bern fan Vledder. Hy wie yn de jierren sechstich en sanctich riedslid en wethâlder yn Idaerdeadiel.

Yn Grou soarge hy derfoar dat de skoalbern net mear nei it Sinterklaassprookje yn Ljouwert gongen, mar nei in 'sprookje' yn eigen doarp. Yn 1959 skreau hy it earste Frysktalige mearke 'Piter en de Marwiven'. Sint Piter wie en sil altiten it Vledder-feest bliuwe. Dat wit de famylje no al. Altiten wrotte Vledder dêrfoar in kwis bynoar op syn laptop. Ek syn krystkaarten, mei in boadskip, sille de famylje bliuwe.

Doe't Vledder ûnôfhinklikens ynleverje moast fanwege syn súmens, hoegde it foar him net mear. Lykas syn hiele libben woe hy de rezjy hâlde en stoppe hy mei iten en drinken. Iteke yllustrearet hoe't hy foar syn ûnôfhinklinkens stie. In hellingbaan by restaurant Galamadammen waard in obstakel mei de rollator. Hy liet it weintje earst nei ûnderen ride, grypte de reling en gong stapke foar stapke rjochting syn rollator. Sûnder help fan wa dan ek.

Yn de geast fan Vledder past in neitsyn yn de Fryske taal, de taal dêr't hy de krante hielandal graach yn sjen woe. Yn 1980 skreau hy: „Noch 20 jier, dan begint yn it jier 2000 de Fryske Gouden Ieu. De Ljouwerter Kranne komt hielandal yn it Frysk út.”

Afke en Rinse Epema
Lybilje Huenusbra Eelke Zijlstra

Zeilen te Grouw

Tsjits Peanstra 1924-2014

Tjitske Nauta waard grut op in pleats tusken Grou en Jirnsum. Se wie iennichst bern. Har heit kaam te ferstjerren doe't se noch gjin twa jier wie. Letter dichte se oer him 'ik koe dyn laitsjen net, dyn stille glim, / hoesto yn 't libben stiest, soe ik noait witte / ik draach dyn namme, mar do hast gjin stim.' Har mem troude op 'en nij en Tsjits krige noch in broerke. Op har trettjinde ferhuze de húshálding nei in pleats op Pean ûnder Grou dêr't de dichtersnamme 'Peanstra' weikomt. Tsjits folge ulo en húsháldskoalle en holp yn de oar-loch mei yn it bedriuw. Nei de befrijing woe se derút. Earst de ferpleechstersoplieding yn Grins, en dêrnei wurkje yn Denemarken. Dat rún op 'e non en sa kaam se yn 1952 aan de slach as wykferpleechster yn Boarn.

Yn har Grinzer jierren sleat se har oan by it Boun fan Frysk Nasjonale Jongerein. Dêr learde se ûnder oaren Klaes Dykstra en Sybe Sybesma kennen, dy't leeftiidsgenoaten fan har wiene. Har earste fersen ferskynden yn 1948 yn *De Stiennen Man*, it blêd fan it Boun, fan 1949 ôf ek yn *De Tsjerne*. Yn de rûnten fan it Jongereinboun hie Tsjits ek kunde krigen oan skriuwer Geart Jonkman en syn vrou Lamkjen Vondeling. Yn de jierren fyftich waard Lamkjen slim siik en Tsjits kaam as ferpleechster yn de húshálding yn Goutum. Nei it ferstjerren fan syn vrouden Geart en Tsjits. Syn beide dochters fùnen yn har in twadde mem. Se kochten yn 1964 in hûs oan de Slotsdyk yn Raerd, dêr't Tsjits oant 2007 wenje soe. Mei Geart hie se in lokkich houlik dat mar alve jier duorre, hy stoar sa mar ynien yn september 1970, 'it is oft alle libben stjert, / no't men dyn blide stim net heart.' Dêrni wurke Tsjits Peanstra wer as wykferpleechster. Letter krige se in relaasje mei de politikus Anne Vondeling, in sweager fan har man, dy't yn 1979 by yn autoûngemak omkaam. Oan de ein fan har libben wenne se yn in serviceflat yn Drachten.

Tsjits Peanstra skreau tagonklik wurk dat in protte minsken oansprekt. Se hie al har libben in sterk ferlet harsels te uterjen yn poëzij, mar hâlde bûten wat se publiearre ek wurk foar harsels. Yn 1999 ferskynde by gelegenheid fan har 75ste jierdei op oantrún fan Goasse Brouwer de grutte bondel *Neierhân*, dêr't har fijf bondels

yn sammele wiene. It bysûndere wie dat yn *Neierhân* ek net earder publiearre wurk opnommen wie, ûngefear in tredde fan it totaal. Sa kaam al har dichtwerk goed dokumintearre yn syn hiele hear en fear beskikber, mei in ynlieding fan Tineke Steenmeijer. Nei *Neierhân* ferskynde út en troch noch wurk fan har yn periodiken as de *Skriuwerskalinder* en *Fersefariaasje*.

Yn Tsjits Peanstra har fersen út de begjintiid priuwt men de ûnrêt fan it libben en de hertstocht, de langst, de teloarsteling fan de leafde. De dream om wierlik dichter te wézen uteret se al yn de earste jierren yn it fers 'Dichter mei in grutte D'. Yn it lettere wurk waaieret de tematyk út nei alles wat in minske mei in dichterlike geast mar beroere kin. Dichtsjen wie foar har de utering fan wat se op in oare manier net maklik sizze koe. Yn de betinkingsbyienkomst by har ferstjerren yn de tsjerke fan Raerd fertelde ien fan har dochters hoe't Tsjits net mei de bern prate woe oer har fertriet om de dea fan har man. 'Lês mar', sei se dan, en se smiet har skriuwboekjes mei de fersen oer har man, oer de stilte en de ûnwennigens op 'e tafel. Yn it poëtikale fers 'De dichter' út 1984 sei se it sa: 'Wie dus syn skeppen wrakseling en lijken / de ynspiraasje joech wer nije moed, / sa hat de dichter mei himsels te krijen, / sa skriuwt er ek mei triennen en mei bloed.' Yn dat opsicht fielde se har besibbe oan Sybe Sybesma – ien dei âlder as sy –: 'wy waarden beide fan deselde muze rekke / en koene laitsjend, skriemend dêrfan sprekke, / sa bisto dóchs in twillingbroer. Omtrint.'

Yn har wurk sprekt in grut engaazjemint mei de meiminske, oft dy no tichteby is of fierôf. Fertriet en fertwiving wurde nea synsk, sa't de ein fan it fers mei de swiere titel 'Auschwitz' sjen lit: 'o, triennen, dy't ik nea net tel, / faaks reint it ieuwen lang.' Dat der altyd hoop foar har bleau, komt ek moai ta utering yn it fers 'Bam' dat se skreau yn 2004 oer de ierdskodding dy't de stêd Bam yn Iran ferwoaste. It einiget mei it gûlen fan in lytse poppe, dy't tusken de pûnfallen berne is. Har gedichten binne ek in protte brûkt by de foardrachtskriich, wat mei hydroegen hat oan de bekendheid derfan. Ta beslút it fers 'Twa' út 1984, dat my treft troch syn mylde en yntegere toan.

TWA

Do hiest dy yn in stille rite
graach yn myn hert nei wenjen set,
dyn freonskip moast ik wol fersmite,
want by dy wêze koe ik net.

Nea hast' wat yn my omgie witen
en wêr'tsto stiest begriep ik net,
sa hawwe wy ús faak ferbiten
en dêrtroch ek ússels ferret.

Inkeld in simmer en in hjerst
ha foar sa'n lot beskiedend west,
de beammen binne omtrint keal,

it deiljocht dat is griis en feal.
Oer it parkearplak toarkje blêden,
de boeren ha it wûrk berêden.

Bij het kalme water van de Grouster Pikmar denkt Haite Seldenrust nog vaak terug aan de watersnoodramp van 1953.

FOTO LC/SIEP VAN LINGEN

Storm herinnert Grouster redder altijd aan Zeeland

In de nacht van de Zeeuwse watersnoodramp, op zondag 1 februari 1953, vertrokken twaalf mannen met tien schouwen uit Grou om hulp te verlenen. Van deze groep leeft alleen Haite Seldenrust nog.

MARIA DEL GROSSO

Haite Seldenrust - inmiddels 84 jaar - was zestig jaar geleden de jongste Grouster die bij de watersnoodramp in Zeeland aan de reddingsactie deelnam. Altijd rond 1 februari komen de herinneringen terug, vertelt hij. Helemaal als het stevig gaat waaien. „Dan belibje ik it krekt as wie it juster. Dan moat ik der efkes út en rin ik nei de mar. Ik sykje dan de romte op.”

In 2003 besefte Seldenrust pas dat Ooltgensplaat gewoon een dorp met straten is

Als 24-jarige had hij geen idee waar hij die nacht aan begon. Hij merkte alleen dat hij door de storm amper naar huis kon fietsen vanuit

Reduzum waar hij bij zijn toenmalige vriendin was. Eenmaal thuis bij zijn ouders, die op het fabrieksterrein van Halbertsma woonden, belandde Seldenrust middenin de bedrijvigheid.

Het bleek dat toenmalig burgemeester Renken een oproep had gedaan aan de Grouwster Watersportvereniging (GWS) om met schouwen te helpen te schieten. Tien ijzeren schouwen werden op twee trailers van Halbertsma geladen. Een personenauto met reservechauffeur reed er achteraan. Bijna alle eigenaren van de schouwen gingen mee, maar toen er één uitviel, greep Seldenrust zijn kans. „Wy wiene altyd op it wet-

ter en hiene únderfining genôch.”

De toenmalige directeur van Halbertsma, Hidde Halbertsma, ging mee en was de grote regelaar. Hij kreeg voor elkaar dat in Dordrecht een beurtschip klaar lag, waar de schouwen opgeladen werden. Vervolgens werden de Grousters naar Ooltgensplaat gebracht, waar ze maandagmiddag aankwamen en in drie dagen vijftienhonderd mensen redden. „Wy begûnen fuort te farren. It wie eins net te begrijpen. Wy fearen by de goaten fan de huzen del.”

Veel slachtoffers zaten voor een dakraampje te wachten. De Grousters moesten dan een gat in het dak slaan om deze mensen te redden. Met soms wel tien personen in een schouwtje voeren ze terug om de slachtoffers bij het Rode Kruis af te leveren. De eerst die Seldenrust redde, was een vrouw met haar pasgeboren kindje. Op een kamer in het gemeentehuis konden de redders uitrusten, maar daar kwam het niet van.

Nadat de dorpelingen gered waren, volgden de boeren verderop in

de polder. „Se sieten stiif fan de kjeld tsjin de skoarstiennen oan.” Toen deze klus geklaard was, gingen de Grousters het water weer op om vee te redden.

Drie dagen en nachten bleef Seldenrust op. Met de blaren in de handen van het zoute water en een halve baard kwamen de mannen na een kleine week terug in Grou. De slap vatten, lukt toen nog niet. „Ik ha noch trije nachten wekkerlein om't alles boppe kaam.”

Pas veel later keerde Seldenrust terug naar Ooltgensplaat. Niet tien jaar geleden, toen er een officieel gedenkteken werd onthuld en de Grousters uitgenodigd waren. Seldenrust was toen ernstig ziek. Maar zijn familie maakte dat goed door hem later een hele dag mee te nemen.

Toen besefte Seldenrust pas dat Ooltgensplaat gewoon een dorp met straten is. „Dy hawwe wy doë noait sjoen. Yn 2003 seach ik ynien by de huzen op.” Hij werd zelfs verwelkomd door de plaatselijke verslaggever van toen, die Seldenrust nog herkende.

Pleats fan Wyk en d. Meer
van 'e Modderige Bol

Yeltje Bokma
frun fan W.v.d. Meer

Bijzondere gebiedsnaam, Rengerspôle

De Rengerspôle is bij veel watersporters een bekend gebied. Een plek waar je mooi aan kunt leggen en ook nog eens een wandelingetje kunt maken. Maar hoe komt dit gebied eigenlijk aan zijn naam?

Toen men in de crisisjaren met het uitdiepen en verbreden van het huidige Prinses Margrietkanaal begon, kochten de Provinciale Staten van Fryslân een deel van de zomerpolder De Wydlannen aan met als doel het gebied te richten als baggerdepot. Om dit deel werd een kade gelegd, zodat het in de jaren 1942/43 opgespoten kon worden met de grond die vrijkwam bij het uitdiepen van het huidige PM kanaal. Dit paste Earnewâld ook prima, want in het voorjaar van 1945, toen er nauwelijks riet werd geoogst in De Alde Feanen en er veel onderduikers waren die ook wel wat geld wilden verdienen, haalde men met pramen grond en vooral zand uit dit depot. De grond was bestemd voor de haven, want er was in Earnewâld toen nog geen plek voor boten om aan te leggen.

Met de Ruilverkaveling Garyp-Warten (1973) is er een vaart om de Rengerspôle gegraven die de naam Rengerspôlefeart heeft gekregen. De Rengerspôle, zo'n 20 hectare groot, is genoemd naar de heer Th. van Welderen Rengers (1867-1945) die vooral in zijn periode als gedeputeerde op het gebied van waterstaat veel voor Fryslân heeft betekend.

Desember 1981

Burgemeester H.Y. Srylengh voorop

f.l.n.rj Henk Brandsma, Ernst Wester, Gerrit Boersma en Sytze Krist
niet in uniform

